

JOKILAAKSOISTA VÄLIMERELLE

- Ensimmäinen eurooppalainen korkeakulttuuri syntyi Kreetan saarella 2000 eKr.: minolainen kulttuuri
- Kreikan kieltä puhuvat kansat nykyisen Kreikan alueelle 1600-1100 eKr. (akhaialaiset ja joonialaiset)

→ mykeneläinen kulttuuri →
tuhoutui n. 1200 eKr. (Theban tulivuoren purkaus)

- noin puoli vuosituhatta myöhemmin kolmas kreikkalainen kansa alueelle: sotaistat doorilaiset
- laajaa maastamuuttoa doorilaisten tieltä vuoden 1000 eKr. Tienoilla
- 1. siirtolaisuusaalto Kreikasta Aigeianmeren taakse nyk. Turkkiin
- 2. siirtolaisuusaalto n. 750 - 550 eKr.

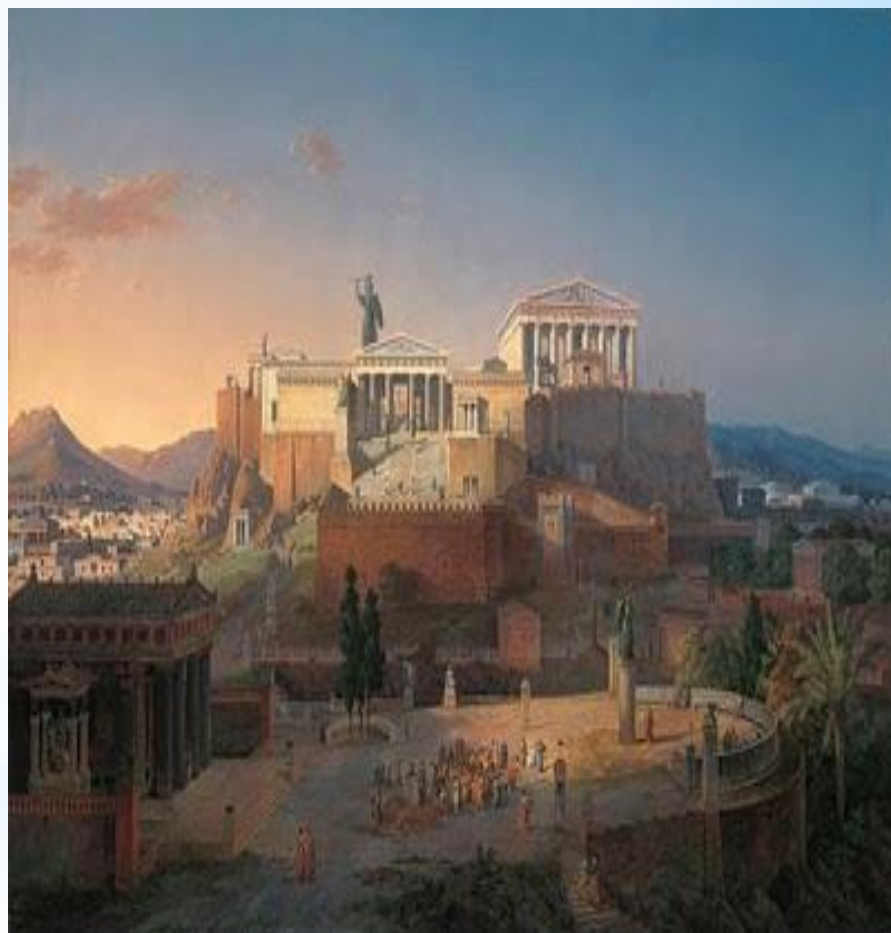
* liikaa asukkaita → viljelysmaan niukkuus → etsittiin meren takaa uusia viljelysmaita → syntyi useita siirtokuntia → viljan viljelyä ja kauppaa

- Varhaisten kulttuurien romahtamista seurasivat Kreikan pimeät vuosisadat, mutta niiden jälkeen kreikkalaisissa kaupunkivaltioissa syntyi uusi ja kukoistava kulttuuri → antiikin Kreikka (n. 800-400 eKr)
- Makedonia valloitti koko Kreikan ja sitten Aleksanteri Suuren johdolla n. 320 eKr. koko Lounais-Aasian ja Egyptin, minkä jälkeen kreikkalainen kulttuuri levisi laajalle myös näille alueille (→ hellenistinen kulttuuri)
- Ajanlaskun alkuun mennessä Kreikasta ja valtaosasta koko kreikkalaista maailmaa tuli osa Rooman valtakuntaa

KREIKAN YHTEISKUNTA

Polis = kaupunkivaltio (yht. n. 1500 kpl)

- muurein linnoitettuja, kooltaan ja hallintotavaltaan vaihtelevia
- yhdistävänä tekijänä helleenien kulttuuriperintö, uskonto, olympialaiset ja kieli
- Kuuluisimmat Ateena ja Sparta

ATEENA – SUURIN DEMOKRATIA

- Vähitellen valta alkoi siirtyä kansalle →
- **Kansankokous** – päättävä elin
 - * yli 20-vuotiaat, asekuntoiset, vapaat miehet saivat osallistua päätöksentekoon (ulkopuolella naiset, orjat ja ulkomaalaiset)
- **500-neuvosto** – valmisteleva ja toimeenpaneva elin
- **Kansantuomioistuim**
- Virat arvottiin
- Demokratia joutui kriisiin 300-1 eKr. (kansankokouksen valtaa siirretty valiokunnille)

SPARTA - SOTILASVALTIO

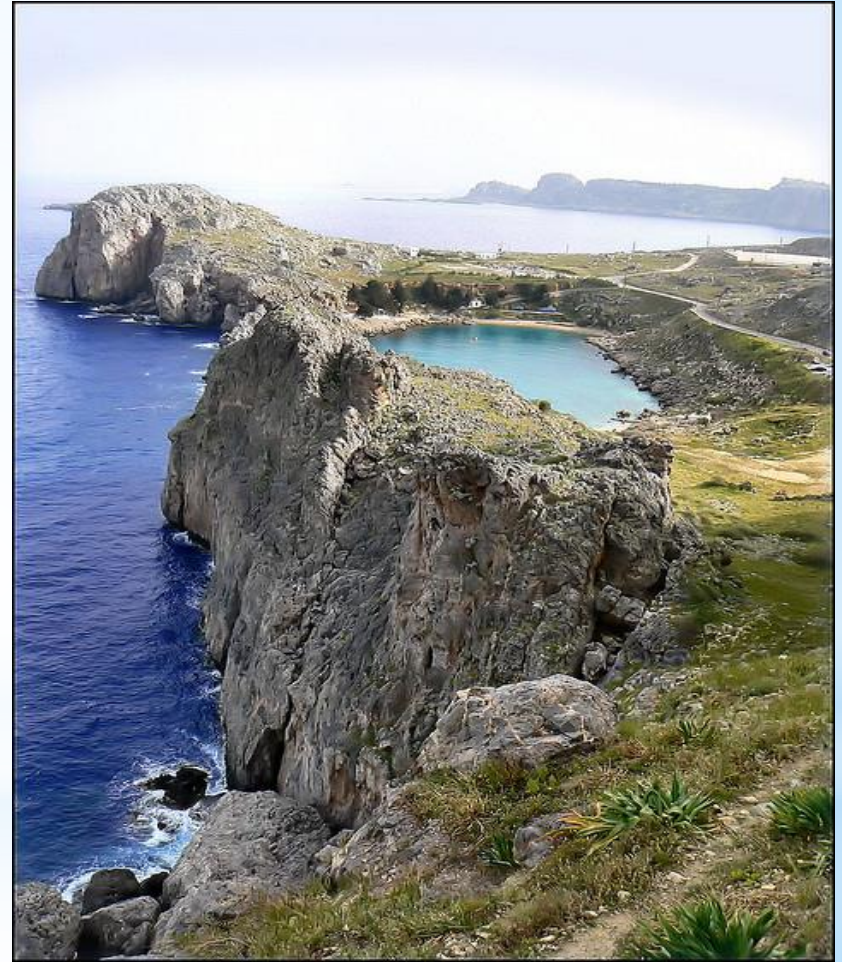
- **Kuningas** armeijan ylipäällikkö, jota tarkastajat eli eforit valvoivat
- **Kansankokous:** yli 30-vuotiaat asekuntoiset miehet saivat osallistua
- **vanhempainneuvosto**

- **Persialaissodissa** (490-479 eKr.) kaupunkivaltiot yhdistivät voimansa ja voittivat idän suurvallan Persian → Ateenasta Kreikan merkittävin kaupunkivaltio
- **Peloponnesolaissodat** ovat Kreikan sisällisotia, joissa muut kaupunkivaltiot kyseenalaistivat Ateenan ylivallan
- sodat kestivät 30 vuotta ja lopulta Sparta voitti
- Sisäisten riitojen takia kreikkalaisilta jäi huomaamatta pohjoisen Makedonian nousu → antiikin aika päättyi Kreikassa

KREIKAN TALOUS

- Kreikan maaperä karua (vuoristoista) → ei hyvä maanviljelylle
- metsien tuhoutuminen → eroosio
- meri kreikkalaisille elintärkeä
 - * kalastus, myöhemmin myös kaupankäynti
- erikoistumista: oliivit, viini, juustot

- kaupankäynti kreikkalaisille elinehto
 - * siirtokunnat kaupan tukikohtia (tuotiin viljaa, metalleja ja puuta, vietiin viiniä, oliiviöljyä ja savi-metalliesineitä)
- merenkulkua & kauppaa suosivat:
 - * Kreikan vuoristoisuus ja pitkät rannikot: meri luonnollinen kulkuväylä
 - * Välimeren vapauttaminen merirosvoista 400-luvulla eKr.
 - * pienet tullit
 - * foinikialaisilta omaksuttiin metalliraha 600-luvulla eKr.

- orjat elintärkeätä työvoimaa (kreikkalaisten mielestä ruumiillinen työ ei sovelia vapaalle miehelle)
 - * orjia saatiin esim. sotavangeista
 - * orjat työvoimana kaikilla tuotannonaloilla: maataloudessa, käsityössä, kaivoksissa, merenkulussa (kaleeriorjat), jne.
 - * orjien asema vaihteli äärimmäisen huonosta (kaivokset) erittäin hyvään (kotiopettajina, kaupan alan johtotehtävissä)